

ΕΛΛΑΔΑ ΧΩΡΙΣ ΠΛΑΣΤΙΚΗ ΡΥΠΑΝΣΗ

Ολοκληρωμένη στρατηγική
για τον περιορισμό της πλαστικής
ρύπανσης και την ορθή διαχείριση
των πλαστικών αποβλήτων

ΣΥΝΟΨΗ

Ιούνιος 2026

Η έκταση της πλαστικής ρύπανσης μάς καλεί σε αλλαγή. Πρόκειται για ένα πρόβλημα που δεν αφορά μόνο την τελική χρήση και διάθεση. Αφορά επίσης τις προβληματικές ιδιότητες μεγάλου μέρους των πλαστικών προϊόντων. Είναι ένα πρόβλημα που διαχέεται σε όλη την αλυσίδα αξίας και ως τέτοιο πρέπει να αντιμετωπιστεί.

Στην Ελλάδα δυστυχώς δεν εφαρμόζονται σήμερα επαρκείς πολιτικές για τη μείωση της πλαστικής ρύπανσης, παρότι σε διεθνές επίπεδο παρατηρείται κυκεώνας αλλαγών. Η ανακύκλωση στη χώρα μας δεν λειτουργεί ικανοποιητικά, ενώ η ελληνική αγορά μοιάζει ακόμα ανέτοιμη. Υπό το πρίσμα των εξελίξεων, της ανάγκης να αξιοποιήσουμε τις ωφέλειες που προκύπτουν από τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία και της ευκαιρίας να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής των πολιτών και να θωρακιστεί το περιβάλλον, η Ελλάδα μπορεί και πρέπει να προχωρήσει στην υλοποίηση ενός ολικού σχεδίου για τη μείωση της πλαστικής ρύπανσης και τη βιώσιμη διαχείριση των πλαστικών αποβλήτων, δουλεύοντας πάνω στους πυλώνες της Εξάλειψης, της Μείωσης, της Βελτίωσης της Κυκλικότητας και της Καλής Διαχείρισης Αποβλήτων και Απορρύπανσης, χτίζοντας παράλληλα ένα σοβαρό σύστημα διακυβέρνησης και χρηματοδότησης και δημιουργώντας τις συνθήκες για προστασία της δημόσιας υγείας και του περιβάλλοντος από τα μικροπλαστικά.

Πυλώνας 1
Εξάλειψη

Πυλώνας 2
Μείωση

Πυλώνας 3
**Καλή διαχείριση
αποβλήτων
και απορρύπανση**

Πυλώνας 4
**Βελτίωση
Κυκλικότητα**

Πυλώνας 5
**Πρόληψη
της ρύπανσης
από
μικροπλαστικά**

Πυλώνας 6

Διακυβέρνηση, Χρηματοδότηση, Καινοτομία

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ

- A. Να υλοποιηθεί ό,τι προβλέπεται στους κανονισμούς και οδηγίες της ΕΕ, πολλές εκ των οποίων έχουν ενσωματωθεί στο εθνικό δίκαιο, χωρίς ωστόσο να έχουν εφαρμοστεί.
- B. Να δημιουργηθεί ένα συνολικό συνεκτικό πλαίσιο περιορισμού της πλαστικής ρύπανσης και βέλτιστης πρόληψης και διαχείρισης πλαστικών αποβλήτων.

Α

Εφαρμογή των ευρωπαϊκών νομοθετημάτων και πολιτικών

Η Ελλάδα, όντας μέλος της ευρωπαϊκής οικογένειας, καλείται να εφαρμόσει μια σειρά από κομβικές πολιτικές που σχετίζονται με την καταπολέμηση της πλαστικής ρύπανσης.

Εφαρμογή ν. 4736/2020 για τα πλαστικά (κατ' απαίτηση της οδηγίας (ΕΕ) 2019/904)

- Εξασφάλιση της απόσυρσης από την αγορά των προβληματικών ειδών που έχουν απαγορευτεί
- Ενίσχυση των πολιτικών για τη μείωση ποτηριών και δοχείων takeaway με αύξηση τέλους στα 30 λεπτά
- Δημιουργία μηχανισμού υποβολής καταγγελιών από πολίτες
- Υποχρέωση δήμων να υποβάλλουν πλάνο υλοποίησης δικτύου δημόσιων βρυσών
- Σύσταση του συστήματος επιστροφής εγγύησης (DRS) από τα μέσα του 2026, χωρίς άλλες καθυστερήσεις
- Σύσταση διευρυμένης ευθύνης παραγωγού για αποσίγαρα, εισφορά τουλάχιστον 0,019 ευρώ ανά φίλτρο
- Δράση για αλιευτικά εργαλεία / σύσταση συλλογικού συστήματος (ΣΣΕΔ)
- Εκτεταμένη και ουσιαστική ευαισθητοποίηση

Εφαρμογή ν. 4819/2021 για την ανακύκλωση (κατ' απαίτηση των οδηγιών (ΕΕ) 2018/851 και 852)

- Ορθή χωριστή διαλογή ανακυκλώσιμων, τεσσάρων ρευμάτων
- Χωριστή συλλογή βιοαποβλήτων (ώστε να καθαρίσει το ρεύμα των ανακυκλώσιμων)
- Χωριστή συλλογή πλαστικών σε ξενοδοχεία
- Ολοκλήρωση και αναβάθμιση των υποδομών βιώσιμης επεξεργασίας (ΜΑΑ, ΚΔΑΥ)
- Θέσπιση των νέων συστημάτων διευρυμένης ευθύνης για απόβλητα που περιέχουν πλαστικά (κλωστοϋφαντουργικά, γεωργικά πλαστικά, παιχνίδια)
- Τάχιση εφαρμογή του Πληρώνω όσο Πετάω (ΠοΠ) σε πανελλαδικό επίπεδο, εκκινώντας από τα μεγάλα αστικά κέντρα
- Εξάπλωση των Κέντρων Δημιουργικής Επαναχρησιμοποίησης Υλικών (ΚΔΕΥ) σε όλη την Ελλάδα.

Εφαρμογή κανονισμού (ΕΕ) 2025/40 για τις συσκευασίες και τα απόβλητα συσκευασιών

- Περιορισμός χημικών ουσιών PFAS και βαρέα μέταλλα
- Όλες οι συσκευασίες θα πρέπει να είναι ανακυκλώσιμες από το 2030 και έπειτα
- Σχεδόν το σύνολο των πλαστικών συσκευασιών θα πρέπει να περιέχει ανακυκλωμένο περιεχόμενο από το 2030 και έπειτα
- Το βάρος, ο όγκος και τα στρώματα συσκευασίας πρέπει να μειωθούν στο ελάχιστο αναγκαίο
- Ορισμός στόχων επαναχρησιμοποίησης για κατηγορίες συσκευασίας, όπως συσκευασίες μεταφοράς, φιάλες για ποτά και αναψυκτικά και για επαναπλήρωση σε σούπερ μάρκετ
- Απαγόρευση μιας σειράς πλαστικών μιας χρήσης, όπως οι συσκευασίες για νωπά ανεπεξέργαστα οπωροκηπευτικά, οι συσκευασίες μιας χρήσης για καλλυντικά σε ξενοδοχεία, οι συσκευασίες μιας χρήσης για σάλτσες και ατομικές μερίδες, κλπ
- Ορισμός στόχου για 90% χωριστή συλλογή των πλαστικών φιαλών έως 3 λίτρα
- Σήμανση των συσκευασιών για να αποφεύγεται η παραπληροφόρηση των πολιτών
- Στόχος μείωσης των απορριμμάτων συσκευασίας κατά 15% έως το 2040
- Απαγόρευση της ταφής ή της καύσης των συσκευασιών, εκτός αν η ανακύκλωση δεν είναι εφικτή
- Πρόβλεψη για θέσπιση κανόνων για τις συσκευασίες στις δημόσιες προμήθειες

Είναι σημαντικό να καταφέρει η Ελλάδα να προετοιμαστεί σωστά για όλα αυτά. Χτίζοντας ένα σύστημα παροχής κατευθύνσεων και οδηγιών, ένα σύστημα ενημέρωσης και στήριξης των επιχειρήσεων και των λοιπών εμπλεκόμενων για τη μετάβαση που πρέπει να πραγματοποιήσουν, ένα σύστημα ευαισθητοποίησης των πολιτών και τέλος, ένα μηχανισμό καταγραφής, παρακολούθησης και ελέγχων.

Εφαρμογή κανονισμού για κόκκους πλαστικών και για απαγόρευση μικροπλαστικών από ορισμένα είδη

- Ο νέος κανονισμός (ΕΕ) 2025/2365 αφορά την πρόληψη των απωλειών κόκκων πλαστικού με σκοπό τη μείωση της ρύπανσης από μικροπλαστικά, ενώ ο κανονισμός (ΕΕ) 2023/2055 για την απαγόρευση μικροπλαστικών ορίζει μια σειρά από απαγορεύσεις μικροπλαστικών για είδη όπως καλλυντικά, γήπεδα ποδοσφαίρου, κλπ.
- Και εδώ η Πολιτεία χρειάζεται να κινήσει άμεσα διαδικασίες για να συνεργαστεί με τις υπόχρεες επιχειρήσεις, να αναπτύξει κατευθυντήριες και να χτίσει ένα σύστημα παρακολούθησης και ελέγχου που θα διασφαλίσει τη συμμόρφωση.

B

Πλαίσιο βιωσιμότητας

Πέρα από την εφαρμογή των πιο πάνω ευρωπαϊκών νομοθετημάτων, ο βέλτιστος σχεδιασμός για την αποτροπή της πλαστικής ρύπανσης και τη μεγιστοποίηση των ωφελειών μετάβασης στην κυκλική οικονομία απαιτεί ένα συνολικό πλαίσιο δράσης, με στοχοθεσία, επιμέρους μέτρα και λειτουργική διακυβέρνηση. Αυτό το πλαίσιο προτείνεται από το WWF Ελλάς αμέσως πιο κάτω, καλώντας την Ελληνική Πολιτεία να προχωρήσει στην υλοποίησή του.

Πλαίσιο και στοχοθεσία

- Δημιουργία συγκεκριμένου και υλοποιήσιμου εθνικού σχεδίου, με συγκεκριμένα παραδοτέα, χρονοδιάγραμμα, δείκτες παρακολούθησης, εκτελεστικό βραχίονα, περιγραφή ρόλων και καθηκόντων εμπλεκομένων, αποσαφήνιση χρηματοδοτικών πηγών
- Θέσπιση στόχων για μείωση της πλαστικής ρύπανσης κατά 50% και μείωση της ρύπανσης από μικροπλαστικά κατά 30% έως το 2030, και μείωση της κατανάλωσης πλαστικών κατά 25% έως το 2035
- Χωριστή συλλογή πλαστικών συσκευασίας και αγροπλαστικών κατά 80% έως το 2035
- Επιμέρους στόχοι επιδόσεων συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης
- Ορισμός στόχων επαναχρησιμοποίησης

Εξάλειψη αχρείαστων πλαστικών υψηλού ρίσκου

- Τήρηση της απαγόρευσης των πλαστικών που προβλέπει ο ν. 4736/2020, με ελέγχους και μηχανισμούς καταγγελίας
- Απαγόρευση της πλαστικής σακούλας και χρήση μόνο βιοδιασπώμενης-κομποστοποιήσιμης (home compost) στο λιανεμπόριο
- Απαγόρευση πλαστικών μιας χρήσης σε εκδηλώσεις, φεστιβάλ, αθλητικές διοργανώσεις, με υποχρεωτικά συστήματα επαναχρησιμοποίησης
- Σταδιακή απαγόρευση πλαστικών μιας χρήσης σε μεταφορές ταχυφαγείων και επιχειρήσεων εστίασης (delivery)
- Απαγόρευση ετικετών PVC σε συσκευασίες και απαγόρευση υγρών μαντηλιών που περιέχουν πλαστικές ίνες

Μείωση χρήσης και επαναχρησιμοποίηση

- Θέσπιση στόχων επαναχρησιμοποίησης για δοχεία takeaway, για πώληση τροφίμων και μη εδωδιμων στο λιανεμπόριο, για ποτήρια, μπουκάλια και δοχεία τροφίμων, για συσκευασίες μεταφοράς προϊόντων
- Δυνατότητα εξυπηρέτησης μέσα από το σύστημα επιστροφής εγγύησης φιαλών για επιστροφή ποτηριών takeaway
- Θέσπιση κριτηρίων μείωσης των πλαστικών μιας χρήσης και επαναχρησιμοποίησης στις δημόσιες προμήθειες (πχ. με προμήθεια καθαριστικών σε επαναπληρώσιμη συσκευασία)
- Δημιουργία κέντρων επαναχρησιμοποίησης μεγάλης κλίμακας

Βελτίωση κυκλικότητας

- Ανασχεδιασμός διευρυμένης ευθύνης παραγωγού, με σύσταση νέων συστημάτων, οριζόντια αύξηση εισφορών, διαβάθμιση εισφορών, καταπολέμηση εισφοροαποφυγής, στόχους πρόληψης και επαναχρησιμοποίησης και διαφανή δεδομένα
- Παροχή τεχνικής βοήθειας στους υπόχρεους παραγωγούς και οικονομικών ενισχύσεων για καινοτομίες

Μέτρα για άλλα πλαστικά ενδιαφέροντος

- Λειτουργικό σύστημα διευρυμένης ευθύνης για αλιευτικά εργαλεία και πρόβλεψη για δράσεις ανάκτησης χαμένου εξοπλισμού που βρίσκεται στη θάλασσα, όπου αυτό είναι δυνατό και σκόπιμο
- Εφαρμογή των συστημάτων διευρυμένης ευθύνης για γεωργικά πλαστικά και πλαστικά φυτοπροστατευτικών, που προβλέπονται σε σχετικές ΚΥΑ από το 2024 και το 2025, με πρόβλεψη για μηχανισμό παρακολούθησης, δράσεις απορρύπανσης, δημιουργία επαρκούς δικτύου συλλογής και τοποθέτησης μέτρων αποτροπής
- Λήψη μέτρων για τα πλαστικά σε κατασκευές με έμφαση στην επιλεκτική κατεδάφιση για ανάκτηση πλαστικών
- Εφαρμογή συστήματος διευρυμένης ευθύνης για τα κλωστοϋφαντουργικά με διαβάθμιση εισφορών για προϊόντα που περιέχουν πλαστικές ίνες
- Ανάπτυξη διαδικασιών και προτύπων για βιοπλαστικά και στοχευμένη εισαγωγή σε εφαρμογές όπως στη χωριστή συλλογή βιοαποβλήτων και στον γεωργικό τομέα

Περιορισμός της μικροπλαστικής ρύπανσης

Πέρα από την εφαρμογή των κανονισμών για τη διαρροή κόκκων πλαστικού και την απαγόρευση μικροπλαστικών σε ορισμένα προϊόντα, χρειάζεται να υλοποιηθεί:

- Έρευνα για το μέγεθος της μικροπλαστικής ρύπανσης στην Ελλάδα
- Παρακολούθηση των επιπέδων με στόχο την άμεση παρέμβαση για τη λήψη διορθωτικών μέτρων

Μέτρα για τη διαχείριση των αστικών αποβλήτων

Πέρα από τα όσα προβλέπονται από το ν. 4819/2021, πρέπει να γίνει ριζική αναδιαμόρφωση του συστήματος με κύρια χαρακτηριστικά:

- Την κατάργηση του κάδου σύμμεικτων απορριμμάτων και τη χωριστή διαλογή πολλών ρευμάτων σε συνδυασμό με το Πληρώνω όσο Πετώ (ΠοΠ)
- Την ουσιαστική αναβάθμιση των κέντρων διαλογής και ανακύκλωσης
- Την ενίσχυση της δευτερογενούς αγοράς ανακύκλωσης, που σήμερα υπολειτουργεί
- Τη θέσπιση τέλους αποτέφρωσης
- Την προτυποποίηση διαδικασιών χωριστής συλλογής, οδοκαθαρισμού, εφαρμογής ΠοΠ
- Τη δημιουργία κέντρου κατάρτισης και παροχής τεχνογνωσίας και πόρων στις δημοτικές αρχές
- Την ενσωμάτωση της άτυπης ανακύκλωσης

Μέτρα για αποφυγή παράνομης και ανεξέλεγκτης απόρριψης και μέτρα απορρύπανσης

- Ουσιαστική δράση για κλείσιμο παράνομων χωματερών
- Εφαρμογή των ποινών για απόρριψη απορριμμάτων σε δημόσιους χώρους
- Υλοποίηση προγραμμάτων καθαρισμού
- Δημιουργία σχεδίου δράσης για την αντιμετώπιση των θαλάσσιων απορριμμάτων
- Έκδοση σχεδίου έκτακτης ανάγκης σε περίπτωση σημαντικών περιστατικών διαρροής πλαστικών και μικροπλαστικών στη θάλασσα και στο χερσαίο περιβάλλον
- Χρηματοδότηση έρευνας για αιτίες και καινοτομίες

Οριζόντιες πολιτικές

- Επιμέρους σχέδια δράσης για τη μείωση της πλαστικής ρύπανσης και για επίτευξη στόχων σε επιμέρους ρεύματα
- Χτίσιμο δεξιοτήτων και καινοτομιών, με κόμβο παροχής κατάρτισης και χρηματοδότηση έρευνας και ανάπτυξης
- Πράσινες δημόσιες συμβάσεις με θέσπιση κριτηρίων προς όφελος της πρόληψης, της επαναχρησιμοποίησης και της ανακύκλωσης
- Πλαίσιο χρηματοδότησης, με προνομιακή στήριξη δράσεων κυκλικής οικονομίας και επιχειρήσεων που φέρνουν κυκλικές λύσεις στην αγορά, με σύγχρονα οικονομικά εργαλεία, με ταμείο καινοτομίας
- Ουσιαστική ευαισθητοποίηση με συγκεκριμένους στόχους, δείκτες παρακολούθησης και μέτρηση της συμπεριφορικής αλλαγής
- Στήριξη και ανάδειξη εθελοντικών συμφωνιών, όπως για παράδειγμα στον τουρισμό ή στο λιανεμπόριο για μείωση των πλαστικών μιας χρήσης
- Αυστηροποίηση της διαδικασίας εξαγωγής πλαστικών αποβλήτων, με ιχνηλάτηση αποβλήτων και σύστημα ειδοποίησης και έγκρισης εξαγωγών

Τέλη και εισφορές

Δημιουργία ενός ολοκληρωμένου πλαισίου τελών και εισφορών που θα κατευθύνονται προς την κυκλική οικονομία, τον περιορισμό της πλαστικής ρύπανσης και την απορρύπανση θαλασσών και χερσαίων εκτάσεων, με μέτρα όπως:

- Η θέσπιση τέλους πλαστικής συσκευασίας που δεν περιέχει ανακυκλωμένο περιεχόμενο και είναι δύσκολο να ανακυκλωθεί ύψους 0,45 ευρώ ανά κιλό
- Η θέσπιση τέλους αποτέφρωσης ίσο με το ισχύον τέλος ταφής
- Η θέσπιση τέλους PVC για προϊόντα σύντομης χρήσης (εκτός συσκευασιών)
- Η εισαγωγή διαβαθμισμένων εισφορών για πλαστικές συσκευασίες στο πλαίσιο της διευρυμένης ευθύνης παραγωγού, που θα εκκινούν από τα τουλάχιστον 300 ευρώ ανά τόνο
- Η εισαγωγή εισφοράς τουλάχιστον 0,019 ευρώ ανά φίλτρο για τα καπνικά προϊόντα
- Η αύξηση της εισφοράς για τις πλαστικές φιάλες στο σύστημα επιστροφής εγγύησης που μπορεί να φτάσει στα 20 λεπτά για μικρές φιάλες και στα 30 λεπτά για μεγάλες φιάλες
- Η αύξηση του τέλους στα πλαστικά ποτήρια και φαγητοδοχεία takeaway στα 30 λεπτά

Διακυβέρνηση

- Ουσιαστική στελέχωση ΕΟΑΝ και αρμόδιων αρχών
- Ενίσχυση των επιθεωρήσεων και των ελέγχων για περιορισμό των χιλιάδων παραβάσεων που λαμβάνουν χώρα σήμερα
- Δημιουργία ενός ολοκληρωμένου και αδιάβλητου συστήματος παρακολούθησης και συλλογής δεδομένων, σε συνεργασία με το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης
- Θέσπιση δεικτών και διαρκής παρακολούθηση αυτών ώστε να λαμβάνουν διορθωτικά μέτρα
- Δημόσια παράθεση δεδομένων και επιδόσεων, ώστε να ενισχυθεί η διαφάνεια και η εμπιστοσύνη
- Ανάπτυξη πλατφόρμας συνεργασίας των εμπλεκόμενων από όλη την αλυσίδα αξίας

Συγγραφέας

Αχιλλέας Πληθάρας (WWF Ελλάς)

Επιμέλεια και παραγωγή

Ρόσσυ Σιμεονόβα (WWF Ελλάς)

Lay Out:

Μάριος Βόντας (WWF Ελλάς)

WWF Ελλάς, Χαριλάου Τρικούπη 119-121,
11473, Αθήνα. Τηλ. +30 210 33 14 893

WWF® and ©1986 Panda Symbol are owned by WWF.
All rights reserved.

Επισκεφθείτε την ιστοσελίδα μας στο www.wwf.gr

Cover photography: © Copyright owner / WWF

Εργαζόμαστε για τη διατήρηση
του φυσικού πλούτου του πλανήτη
προς όφελος των ανθρώπων
και της άγριας ζωής

μαζί μπορούμε . wwf.gr